

Ústřední výbor Československé psychologické společnosti uspořádal v Praze ve dnech 28.–31. října m. r. II. pracovní konferenci čs. psychologů. Cílem konference bylo podat obraz o současném stavu vědecko-výzkumné i odborné práce v oboru psychologie a provést jeho rozbor a zhodnocení se zřetelem k naléhavým úkolům, které ukládá psychologům naše společenská praxe. Konference byla zároveň prvním krokem k přípravě celostátního sjezdu čs. psychologů plánovaného na rok 1960, který má vytýčit generální směr práce i konkrétní úkoly psychologů v naší třetí pětiletce.

Jednání konference probíhalo jednak v plénu (28. 10. a dopoledne 29. 10.), jednak v sekcích. Sekce byly čtyři, a to: teoreticko-metodologická – zaměřená na základní obecnou problematiku psychologie a tři sekce zabývající se aplikací psychologických poznatků – sekce pro užití psychologie ve výchově, ve zdravotnictví a v ekonomice.

Na plenárním zasedání bylo předneseno celkem sedm referátů. Úvodní referát předsedy Čs. psychologické společnosti prof. J. Doležala objasnil úkoly konference, naznačil další pracovní perspektivy v souvislosti s přípravou I. celostátního sjezdu psychologů a celkově uvedl problematiku na konferenci projednávanou.

Druhý byl referát prof. V. Chmelaře, člena korespondenta ČSAV – „Úloha psychologie v přestavbě socialistické školy“, jehož upravené znění jsme přinesli v minulém čísle.

Další referát prof. Vlad. Tardyho „Neopositivismus v psychologii“ byl kritikou pozitivismu jako východiska vědecké výzkumné práce. Autor v něm z hlediska dialekticko-materialistické psychologie probral a kriticky zhodnotil jednotlivé starší i současné psychologické směry, jež vycházejí metodologicky z neopositivismu – a ukázal, k jakým nežádoucím výsledkům vede chybná základní koncepce.

Metodologickým otázkám byly věnovány i další dva referáty – referát dr. M. Baždnyho „Některé metodologické problémy současné psychologie“ a příspěvek dr. J. Kořto „Vývin specifčnosti psychologických metod“. Následoval referát prof. J. Linharta na téma „Sou-

časné problémy teorie učení“, v němž si autor kladal za cíl ujasnit teoretické základy dialektickomaterialistického pojetí učení*).

Ke každému z uvedených referátů – vyjma úvodního – byla vždy kratší diskuse. Jednání v plénu bylo pak ukončeno referátem dr. D. Tolingerové, nazvaným „Co přinesl poslední sjezd sovětských psychologů“. Autorka v něm velmi zevrubně informovala o průběhu I. sjezdu sovětských psychologů, konaného na jaře m. r. v Moskvě. Jednání pak pokračovalo v sekcích.

V sekci pro teoreticko-metodologické otázky psychologie bylo předneseno 20 referátů věnovaných povětšinou konkrétním výzkumům. Jen asi 4 referáty měly vyslovené teoretický ráz; pojednávaly o poměru psychologie a fyziologie, o metodickém přístupu k problematice osobnosti, o společenské funkci emocí a o významu teorie informací pro psychologii. Tematika ostatních konkrétně zaměřených příspěvků byla rovněž velmi pestrá; týkala se poznávacích procesů, vlivu vnějších a vnitřních faktorů na regulaci reakcí člověka, výkladu řečových mechanismů, volních reakcí člověka, vegetativních komponent reakcí a metodického použití kožního galvanického reflexu, dále otázek typologie vyšší nervové činnosti a zoopsychologických výzkumů.

Materiály v sekci probrané ukázaly, že se sice zdárně rozvíjí základní vědecký výzkum a je v celku dobře teoreticky fundován, že však trpí ještě malou teoretickou uceleností. Při závěrečném hodnocení práce sekce bylo mimo jiné usneseno věnovat v budoucnu zvláštní pozornost propracování teoretických základů psychologických diagnostických metod, které současně představují naléhavou problematiku v užití psychologii, zvláště na úseku zdravotnictví a výchovy.

Sekce pro užití psychologie ve výchově měla na programu celkem 28 referátů zabývajících se školskou i širší výchovnou problematikou, psychologickými diagnostickými metodami a jinými metodickými otázkami. Probereme jednotlivé referáty v pořadí sestaveném jak podle jejich námětové příbuznosti, tak podle zaměření k určitému věkovému stupni.

¹⁾ Upravený text referátu otiskujeme.

Předškolní věk. Sem spadá referát dr. J. Hrašeho nazvaný „K některým otázkám uvědomění vztahové dvojčlennosti dětmi předškolního věku“. Autor v něm podal zprávu o pokusech zkoumajících, kdy a jak vzniká v myšlení dětí předškolního věku vědomí dvojčlennosti vztahů, čili kdy začne dítě chápat, že uvedeme-li složku A_1 perceptivního pole v určitý vztah ke složce A_2 v témže poli, ocitá se rovněž A_2 v určitém vztahu k A_1 . Pokusy byly prováděny s 80 dětmi ve věku 3; 7–6; 2, které měly provést podle dané instrukce určité manipulace vyžadující chápání dvojčlennosti vztahů se dvěma dvoubarevnými skládacími panenkami. Z výsledků statisticky zpracovaných vyvodil autor tyto závěry: Určitý způsob myšlení není jednoznačně přiřazen určitému věkovému stupni. Signální působení slova je podmíněno vnitřními (vývojovými) i vnějšími faktory. Charakter dětského myšlení určuje způsob signalizace na jednotlivých věkových stupních. Také rozvinutí určitého způsobu abstrakce závisí na způsobu slovní signalizace. Vývoj od konkrétního myšlení k abstraktnímu znamená přechod od jednodušších, přímějších forem signalizace k formám složitějším, zprostředkovanějším.

Dr. M. Milan v referátu „Spůsob vedenia, metodika pozorovania a niektoré všeobecne použiteľné výsledky zo štúdia dieťaťa vo veku 0–4 rokov“ seznámil přítomné se zkušenostmi, které získal během soustavného pozorování a výchovy dítěte (chlapce) v uvedeném věkovém rozmezí. Zdůraznil při tom, že vývoj dítěte nelze oddělovat od vlivu osob a prostředí, k čemuž se v dosavadních vývojových studiích o dítěti útlého věku bohužel nepřihlíží. Raná zkušenost, kterou dítě získává a paměti uchovává, určuje značnou měrou i jeho reakce na podobné situace v době pozdější. Proto neurotické poruchy mají často kořeny právě v raném dětství, kdy dospělí mnohdy dítě svým jednáním neurotizovali, a to proto, že špatně chápali motivy jeho chování. Z hlediska preventivní psycho-hygiény je nutno vyhnout se takové neurotizaci, což předpokládá zkoumat motivaci dětí v raném věku.

U dítěte, jež bylo předmětem autorova zkoumání, se takřka nepoužilo tělesného trestu, zastrážování, ani výsměchu a klamání. Dítěti

byla v maximální míře poskytnuta možnost volně se pohybovat a samostatně jednat. Jeho chování dospělí hodnotili vždy z hlediska perspektiv, tj. jako cvik, pokus, snahu o elementární poznání. Byl také všestranně podporován rozvoj jeho motoriky. Dosažené pozitivní výsledky takového výchovného postupu dokumentoval referent fotografiemi a filmem.

Dr. O. Vaňouček se ve svém příspěvku „Osobnost jeselské sestry“ orientoval na problematiku výchovy v jeslích, jejímž významným činitelem je právě jeselská pěstounka. Poukázal na neuspokojivý stav pokud jde o kvalitu těchto kádrů. Významný prostředek pro dosažení zlepšení v tom směru spatřuje ve správně prováděném psychologickém výběru. Úspěšný výběr předpokládá v první řadě psychologický rozbor osobnosti jeselské sestry a vyčtení těch vlastností, které jsou potřebné pro zdárné plnění jejích povinností. V další části referátu pak dr. Vaňouček informoval o výsledcích průzkumu provedeného za tím účelem mezi jeselskými pracovníci v ústeckém kraji.

Školní věk. Vyučovacího procesu se týkala dva z příspěvků, a to referát dr. F. Jiránka „Využití psychologických poznatků o vývoji pojmu čísla u dětí v didaktice elementárního aritmetického vyučování“ a referát dr. B. Lomové „Vývoj abstrakce některých komparativních vztahů u dětí 4–6 letých“. Ačkoliv druhý z nich podával zprávu o výzkumu provedeném na dětech staršího předškolního věku, vlastním jeho cílem bylo především přispět ke zlepšení metodiky matematického vyučování, důležitého pro rozvoj abstraktního myšlení dítěte. Referentka podrobila experimentálnímu zkoumání některé vztahy uspořádání, jež jsou pokládány za zvláště významné pro schopnost správného odrážení jevů skutečnosti v jejich časových, prostorových i obsahových vztazích. Konkrétně si vybrala asymetrický tranzitivní vztah „před – za“ a porovnávala jej s chápáním jiných vztahů uspořádání, a to: méně – více, nižší – vyšší, menší – větší, světlejší – tmavší, řídkší – hustší. Předběžné výsledky laboratorních pokusů ukázaly, že děti uvedeného stáří již dobře zvládaly vztahy „před – za“. Oproti tomu hůře ovládaly vztahy „méně – více, menší – větší, nižší – vyšší“ a zpravidla ještě vůbec nechápaly vztahy „světlejší – tmavší, řídkší –

hustší". Autorka z toho vyvozuje závěr, že hlavně vztah „před – za“ může sloužit učitelé jako opora při vytváření pojmu čísla u dětí.

Dr. Jiránek ve svém referátu vytkl specifické rysy pedagogické psychologie zvláště vzhledem k psychologii vývojové. Na otázce utváření pojmu čísla pak demonstroval konkrétní příklad pomoci pedagogického psychologa pedagogům, jimž náleží úkol vypracovávání didaktického systému. Poukázal na nedostatky stávající didaktické soustavy elementárního aritmetického vyučování založené na překonaném metafyzickém pojetí čísla, podporovaném dříve elementovou psychologií. Zdůraznil, že didaktický systém tohoto vyučovacího předmětu má naopak vycházet z teorie množin a také z názoru potvrzeného výzkumem, že chápání vztahů uspořádání a přiřazování se rozvíjí při manipulaci s předměty. Upozornil, že obdobné problémy se mohou vyskytnout i u jiných učebních disciplín. V závěru vyzdvihl potřebu řešit teoretickou problematiku vztahu psychologie a pedagogiky, aby se tak mimo jiné usnadnilo plánování komplexních výzkumů.

Dr. V. Kováliková v referátě „Změna struktury vztahů v třídách v závislosti od věku žiaků“ podala zprávu o výsledcích výzkumu žakovských vztahů, který prováděla ve 3., 4., 6., 9. a 11. tř. jedné bratislavské jedenáctileté školy. Tyto výsledky, získané na základě rozboru odpovědí žáků na speciálně zaměřené otázky, byly zpracovány do sociogramu a statisticky vyhodnoceny. Poskytují praxi některá důležitá vodítka pro utváření organizovaného kolektivu ve třídě, založeného nikoliv pomocí násilného seskupování, jak tomu často bývá, nýbrž prostřednictvím dobrého poznání jednotlivých jeho členů. Nejdůležitějším v tom smyslu se jeví poznatek, že s věkem (vyjma období puberty) zesiluje tendence k vytváření menšího počtu větších kolektivních celků, při čemž struktura vztahů s postupujícím věkem je stále více ovlivněna zřetelem k určité specifické situaci, čili jinými slovy žáci jsou s to stále jemněji rozlišovat různé druhy situací a vzhledem k nim si vybírat své partnery. Z této skutečnosti plyne, že je třeba při vytváření struktury třídy využít jejich jednotlivých činností a tak dosáhnout struktury s charakterem

dobrovolného, příslušným jedincům odpovídajícího kolektivu.

Příspěvek dr. J. Marko „Psychologický rozbor školských konfliktových situací“ uváděl data z výzkumu provedeného na normální populaci žáků bratislavských odborných škol, při němž jako výchozí materiál sloužily zápisy do třídní knihy. Zpracování získaných dat ukázalo, že konfliktové situace školské jsou do velké míry podmíněny neuspokojivou rodinnou výchovou a také osobností zúčastněného učitele. Dále bylo zjištěno, že rozptyl ve způsobu reagování různých učitelů na konfliktové situace ve třídě je tak vysoký, že může působit jako negativní výchovný činitel a vyvolávat u žáka nežádoucí pocit křivdy, strachu, lhostejnosti apod. Z toho podle názoru autora vyplývá především požadavek užší spolupráce rodiny se školou a požadavek osobní zralosti a vyrovnanosti učitele.

Referát prof. A. Jurovského „Stupeň frustrácie želaní u školskej mládeže“ seznamoval s významem přání (týkajících se konkrétně vánočních dáreků), při němž se zároveň sledovalo uvědomění si frustrace těchto přání, jak se vyskytuje u mládeže různého věku. Údaje získané speciálním dotazníkem byly převedeny z dimensí kvalitativních do dimense kvantitativní a potom statisticky zpracovány. Ukázala se značná interindividuální variace ve stupni frustrace, závislost frustrace na socioekonomické úrovni rodiny a také lineární závislost frustrace na věku (s věkem jednoznačně vzrůstá). Z výsledků je rovněž zřejmý vztah stupně frustrace k předmětu přání. Objevení způsobu, jak vyjádřit frustraci v číselné hodnotě, považuje autor za značný přínos, neboť tím byl získán slibný ukazatel jevu frustrace, jehož je možno využít k dalšímu zkoumání v tomto směru.

V referátu dr. M. Vaňka „O vztahu mezi tělesnou výchovou a duševní hygienou“ byl podrobněji rozebrán přímý a nepřímý kladný vliv tělesné výchovy a sportu na duševní život člověka. Referent poukázal na význam tělesné výchovy jakožto aktivní formy odpočinku a také jako kompenzačního prostředku, vyrovnávajícího omezení přirozené hybnosti v povoláních různého druhu – mimo jiné i při vyučování u žáků. Referent se pokusil podat výklad dosud málo prozkoumaného přímého

působení tělesné výchovy a také vyslovil názor, že povinná tělesná výchova v té formě, jak se dnes provádí, nesplňuje zcela své hygienické a kompenzační poslání, hlavně proto, že žákům z bezpečnostních důvodů není popřáno plnějšího uvolnění.

Obecnější tématické – základním otázkám vývoje dítěte v období předškolním, školním i adolescenci byl věnován referát dr. K. Tršky „Dialektika duševního vývoje dítěte“. Autor zde uvedl výsledky svých experimentů prováděných metodikou podmíněných reflexů se 180 žáky vybranými po 20 z devíti ročníků všeobecně vzdělávací školy a odvodil z nich některé obecnější závěry. Konstatoval, že dvě vývojové křivky, které zjistil na základě zmíněných pokusů a z nichž jedna má plynulý, druhá výrazně stupňovitý průběh – při čemž obě jeví časově shodné body obratu – potvrzují platnost dialektických zákonitostí vývoje (stupňovitost, kvalitativní zvraty) i v ontogenezi. Zmíněné křivky podle náhledu referenta svědčí také pro oprávněnost rozlišování vývojových změn dvojího druhu, totiž změn určených převážně vnitřními činiteli (konstitučně) a změn podněcovaných především faktory vnějšími (učení); obojí jsou spojeny ve vzájemné dialektické jednotě.

Referáty týkající se staršího věku a dospělosti. Dr. L. Kolaříková v „Příspěvku k psychologii osobnosti vysokoškolského posluchače“ podala stručný přehled příznačných rysů vysokoškolského studenta se zřetelem k jejich vývoji a determinujícím faktorům, jak je mohla poznat během své několikaleté pedagogické praxe na universitě a při dlouholetém výzkumu osobnosti posluchačů různých typů vysokých škol v Brně.

Prof. V. Chmelař přednesl referát o „Trvání aktivní akustické pozornosti u dětí a dospělých“, ve kterém informoval o pokusech se 46 osobami, při nichž byla na smysluplném textu magnetofonicky exponovaném zkoumána aktivní akustická pozornost a její průběh v časovém rozmezí 1 hodiny. Výsledný materiál ukazuje diskontinuitu tohoto druhu pozornosti, její značnou interindividuální rozdílnost a mimo jiné též zajímavý fakt, že rozložení počtu odklonů v jednotlivých čtvrthodinách se mnoho kvanti-

tativně neliší. Dále se autor v referátu zmínil o současných teoriích pozornosti a naznačil možný hypotetický výklad některých dosud získaných dat o pozornosti.

Dr. M. Matriak přednesl referát „Niektoré výsledky výzkumu vzdelávacích záujmov dedinského obyvateľstva“, ukazující konkrétní příklad zapojení psychologa do výzkumu v oblasti osvětové činnosti. V referátu byly podány výsledky výzkumu provedeného ve 35 obcích všech typických území Slovenska. Výsledků může být využito při organizaci mimoškolního vzdělávání obyvatel, které je jedním z důležitých aktuálních úkolů i na naší vesnici.

*

Další skupina referátů byla věnována různým psychickým poruchám a deprivacím mládeže. Prom. psych. M. Dolejší v příspěvku „Psychologické vyšetření dětí s opožděným a nerovnoměrným rozumovým vývojem“ poukázal na nepříznivou skutečnost, že do zvláštních škol jsou často zařazovány děti s jinými poruchami než jsou ty, které by takovou indikací opravňovaly. Na rozboru výsledků svého výzkumu referent potvrzoval, že kromě celkového opoždění rozumového vývoje je ještě řada jiných příčin školního neúspěchu dětí. Z nich jako nejčastější se jeví: psychomotorický neklid, výchovná zanedbanost, hypoaktivita a některé speciální obtíže ve čtení, psaní, kreslení a visuomotorické koordinaci. Autor se dále zabýval otázkou pedagogické nápravy neúspěšných případů a uvažoval také o zdokonalení diagnostických metod, aby se napříště předešlo neujasněnosti a z ní plynoucímu nedodržení správných indikací do zvláštní školy.

Dr. O. Kolaříková referovala o „Psychologických typech toulavosti u difilních dětí“. Seznámila přítomné s výsledky svého výzkumu 104 případů toulavosti, které nasvědčují tomu, že eminentní vliv na tuto poruchu chování má psycho-sociální atmosféra v rodině. Dále je z těchto výsledků zřejmo, že toulavost bývá spojena obvykle ještě s dalšími symptomy difility (zvláště záškoláctví). Poměrně řídko se vyskytuje toulavost spolu s intelektovým deficitem a když se vyskytuje, tedy s deficitem jen lehkého rázu. Autorka rozlišuje podle motivace

tří typy toulavosti, a to: spontánní, reaktivní a kombinovaný. Závěrem referátu vyslovila určité požadavky na reedukaci a ukázala, které jsou její konkrétní předpoklady (mezi jiným i zřízení sítě psychologických poraden).

Dr. F. Bánhegyi v příspěvku „Niektoré sociálne a psychologické podmienky výskytu delikvencie“ na základě provedeného širšího výzkumu podal rozbor příčin delikvence u naší mládeže ve věku od 6–18 roků. Poměrně malou roli podle jeho výzkumných výsledků dnes hraje hospodářsko-materiální situace rodin, jež je v důsledku našeho socialistického společenského zřízení dobrá. Pokud se vyskytují hospodářsko-materiální motivy u mladých delikventů, plynou spíše ze zanedbávání potřeb dítěte ze strany rodičů. Rozhodující vliv má však sociálně-výchovná situace v rodině, která u většiny delikventů byla neuspokojivá, a to z nejrůznějších příčin. Podle získaných dat také delikvence nejví přímo koreluje se sníženým školním prospěchem. Dr. Bánhegyi dospěl k závěru, že delikvence u nás už není otázkou sociální patologie, ale v prvé řadě výchovným problémem v širokém slova smyslu.

K této skupině referátů lze řadit též příspěvek MUDra B. Dosušková, pojednávající „O temperamentu a charakteru koktavých dětí“ a referát dr. J. Švancary „Otázka funkční asymetrie v psychologické teorii a praxi“, v němž se autor zabývá nejen teoretickou problematikou uvedených otázek a výzkumnými i diagnostickými úkoly s ní spojenými, ale i problematikou nápravného vedení a přeučování leváků.

Širší pozornosti zasluhuje referát dr. J. Štefanoviče, zabývající se významem psychologie v odborné přípravě učitele. Referát byl nazván „Užšie spojit vyučovanie psychológie s potrebami vyučovavo-výchovnej praxe“. Dr. Štefanovič upozornil na to, že učitelům se neposkytují v náležitém rozsahu právě ty psychologické poznatky, které by jim umožnily zlepšovat praktickou učebně-výchovnou práci. V osnovách psychologické přípravy učitelů by za základ měl sloužit rozbor konkrétní pedagogické praxe; kapitoly z obecné psychologie by se měly omezit pouze na obeznámení se základními

psychologickými pojmy, nezbytnými pro zvládnutí poznatků pedagogické a vývojové psychologie. Kromě toho by bylo třeba při výkladu věnovat více pozornosti ilustračním příkladům přímo ze školní praxe a také objasnění různých psychických a zvláště vývojových poruch. Autor ve svém referátu předložil k úvaze konkrétní návrh osnovy psychologické výuky pro učitelské přípravy. (Mimo jiné zde zařazuje praktická cvičení z psychologie, prováděná přímo na žákovském materiálu příslušného stupně školy, pro nějž se učitel aprobuje.)

Ostatní referáty byly metodicky zaměřené, většina z nich sledovala zřetel diagnostický.

Příspěvky přednesené ve výchovné sekci, ačkoliv podávají obraz o práci, jak se rozvíjela ještě před stanovením státního úkolu „Škola a školská výchova v etapě dovršení socialismu a přechodu ke komunismu“, svědčí o tom, že čs. psychologové již přistoupili k řešení některých aktuálních otázek naší výchovné praxe. V příštích letech jistě bude jejich práce v této oblasti ještě soustředěnější a efektivnější, jestliže budou splněny předpoklady naznačené v referátu prof. Chmelaře, předneseném v plenárním zasedání konference.

Sekce pro užití psychologie ve zdravotnictví měla na programu 18 referátů, z nichž podstatná část byla zaměřena k problémům diagnosy a zhodnocení některých konkrétních diagnostických metod, tedy k otázkám v klinické psychologii velmi naléhavým. Další větší tematickou skupinu tvořily příspěvky zabývající se psychologickou problematikou neuros a osobnosti neurotiků. Ostatní referáty byly věnovány psychoterapii, otázce sebevražednosti a jiných psychických poruch.

Sekci zdravotnické byla při závěrečném hodnocení práce vytknuta především malá teoretická ujasněnost v otázkách diagnostikování, která má za následek také nedostatek kritičnosti v přístupu ke konkrétním diagnostickým metodám a mnohdy svádí k prakticismu.

V sekci pro užití psychologie v ekonomii bylo předneseno 15 referátů, které ukázaly, že psychologové pracující v této, u nás dosud nejméně rozsáhlé aplikační oblasti, řeší již řadu závažných a prakticky dosažitelných problémů. Příspěvky se týkaly otázek pracov-

ního výcviku a výchovy dorostu, psychologických aspektů spojených s dalším rozvojem techniky, problematiky konstrukce strojů z hlediska psychologických požadavků, dále se zabývaly psychologickými zásadami výběru a rozmístování zaměstnanců, výzkumem únavy a nehodovosti, problematikou bezpečnosti práce a také úkoly psychologie v čs. lidové armádě*).

Jak je patrné z uvedeného stručného přehledu, byl program konference, doplněný ještě diskusním večerem na téma „Otázky odborné přípravy psychologů“, velice bohatý. To svědčí o slibném rozvoji práce našich psychologů za dobu od jejich I. celostátní konference konané na podzim r. 1957 ve Smolenicích. II. pracovní

VÝZKUM LIDOVÉ UNIVERSITY

Instituce lidových universit se zrodila v druhé polovině minulého století; nezasáhla však tehdy až k nám. Teprve dnes, kdy na půdě socialistické společnosti můžeme a musíme rozšiřovat možnosti vzdělání nejen dětí a mládeže, ale i dospělých, pracujících, zavádíme i u nás lidové university zatím všude, kde je o ně zájem. Odbočky Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí často ve spolupráci s vysokými školami zřizují lidové university ve všech krajích. A nejen to. Závody, JZD, STS aj. společně s osvětovými besedami pořádají odborné a všeobecně vzdělávací kursy a cykly se soustavnějším vědním obsahem (to jsou tzv. zemědělské akademie, polytechniky atd.¹⁾). Na příklad v obci Nechanice, okres Hradec Králové, pečlivě připravili o chovu skotu 7 večerů přednášek, které se konaly během šesti týdnů. Tuto zemědělskou akademii navštívilo celkem 318 posluchačů, tedy pět až šestkrát víc, než kdyby se konaly pouze jednotlivé přednášky. V témže okrese v obci Černilov, která má 1500 obyvatel, přišlo na 9 večerů pedagogické university 850 návštěvníků. To je množství posluchačů, které se v průměru objevuje ve velkoměstských lidových universitách²⁾. Úspěchy, díky přitažlivosti a vážnosti, již si lidová universita mezi našimi pracujícími vydobyla, jsou mnohdy neočekávané.

Se vznikem lidové university se však vedle

konference ukázala, že přes řadu nedostatků je v ČSR výzkumná a odborná psychologická práce v zásadě správně orientována, a to jak po stránce ideové a teoretické, tak z hlediska praktické užitečnosti a aktuálnosti řešených úkolů. Českoslovenští psychologové chtějí i nadále intenzivně usilovat o zlepšení své práce i její praktické účinnosti, jak o tom svědčí rezoluce ze závěrečného plenárního zasedání konference.

Věra Bokorová

* Poznámka: Materiály z konference budou otištěny v samostatném sborníku. Bližší informace týkající se sekce teoreticko-metodické, zdravotnické a ekonomické je zatím možno najít v časopise „Čs. psychologie“, roč. 1960, č. 1.

otázek organizačních a hospodářských vynořuje množství ideově výchovných a vzdělávacích otázek. Jde například o to, jak a v čem uplatnit ideově politické a výchovně vzdělávací hodnoty přednášených vědních oborů, jak vybírat a řadit látku podle potřeb posluchačů, jaké volit metody výkladu, jež by respektovaly konkrétnost myšlení prostých lidí, na příklad rolníka, a jež by je na druhé straně učily chápat uvědoměle vědecké pravdy. Lidová universita musí proto teoreticky i prakticky propracovávat cesty ke splnění těchto nových úkolů. Jednou z těchto cest je na příklad stupňovitost v tématech i metodách. Důležitou, ba přední obsahovou složkou této stupňovitosti je uvědoměle posilování zájmů společenských v jejich jednotě s individuálními zájmy posluchačů. Proto je někdy přímo nutné obrátit se k publiku nejprve seriálem na sobě jen volně záviselých přednášek, jako byly na příklad přednáškové a umělecké večery v Brně (Země fjordů a ság, Mravnost-štěstí-osobnost aj). Ale už i v tomto počátečním stadiu musí být obsaženy tendence k vyššímu vývoji. Nedbání stupňovitosti tematické i metodické zavinilo a zavinuje neúspěch některých lidových universit, zejména jejich

¹⁾ Zemědělské akademie, polytechniky jsou nižším specializovaným útvarům lidové akademie; lidová universita je útvarům vyšším.

²⁾ Viz Lidové akademie, vyd. Krajský dům osvěty, Hradec Králové, 1958.